

Els camins d'Europa

La rendició dels exèrcits alemanys el 7 de maig del 1945 a Reims i el 9 del mateix mes a Berlín posà fi a Europa a la segona guerra mundial. La capitulació japonesa tingué lloc el 15 d'agost, o sigui, tres mesos més tard.

Es molt trist haver de recordar que la segona guerra mundial fou el teatre de les més grans violències, dels crims i els genocidis més inhumans. Les pèrdues civils i militars s'han calculat en uns quaranta milions de morts, dels quals uns dotze foren de deportats a Alemanya.

Solament Suïssa, Suècia i la Península Ibèrica, del continent europeu, no intervingueren directament en les lluites armades, però hagueren de conformar-se, en graus diversos, a les exigències dels belligerants.

Dos grups d'Estats

Europa era ocupada pels exèrcits de dos grups d'Estats que, un cop destruït el nazisme, s'oposarien, fatalment, per qüestions d'interessos i encara més perquè llurs doctrines polítiques, econòmiques i socials són antagòniques.

Les forces de l'Est, dedicades al desmantellament industrial i la rapinya dels països germànics, donaren prou respir als exèrcits aliats perquè aquests poguessin obtenir el respecte als acords de Jalta i reunir la conferència de Potsdam (17-VI al 2-VIII del 1945).

Es probable que Stalin fos informat de la imminent utilització de la bomba atòmica pels Estats Units. La primera bomba de Hiroshima fou llançada el 6 d'agost del 1945, o sigui, quatre dies després del final de la conferència de Potsdam. Aquestes circumstàncies establieren pro-

mantenir la pau i restaurar els Estats europeus. El comitè internacional de coordinació dels moviments per l'unitat europea es reuní en congrés a la Haia amb els representants de dinou països el mes de maig del 1948. Es prengueren unes resolucions proposant la constitució d'un Consell extraordinari d'Europa, assistit d'un secretariat permanent; i es reclamà una Assemblea europea elegida pels parlaments dels països participants.

Consell d'Europa

Després d'un any de negociacions a nivell de ministres, l'Estatut del Consell d'Europa fou signat a Londres el 5 de maig del 1949 pels «cinc» als quals s'han ajuntat Dina-

Un nou i transcendent camí s'obrirà amb la conferència de Londres en la qual es decideix una obertura cap als Estats ex-enemics. A les cinc potències del Pacte de Brussel·les s'ajuntaren Itàlia i la República Federal d'Alemanya, i així neix **la Unió de l'Europa Occidental**. L'objectiu és oblidar les rivalitats i les lluites passades, i unificar, per etapes, els organismes com unitaris. Es per aquest camí per on arribarem al Tractat de Roma, del 25 de març del 1957, bressol de la Comunitat Econòmica Europea, la CEE.

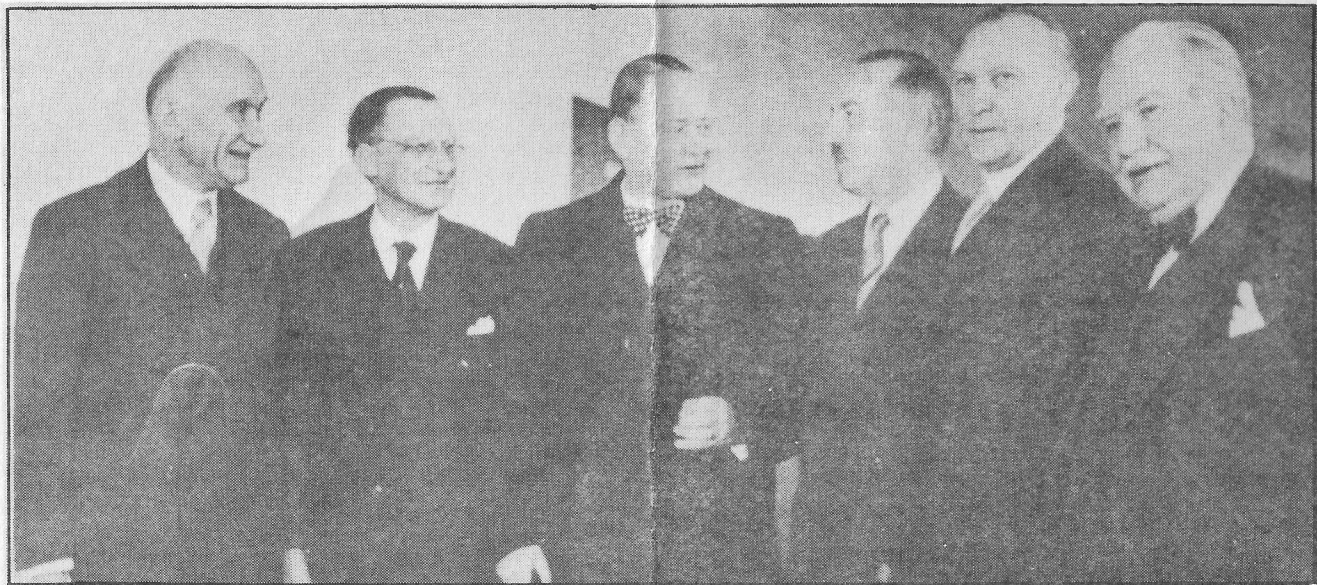
Funcionament del Consell d'Europa

Mirem, ara, com funciona el Con-

rent i durable, no serà possible si no es fonamenta sobre les comunitats a escala humana.

La CPLRE

Es començà el 1950 amb la creació del Consell dels municipis d'Europa, i per s arribar a l'organisme actual, passant per la Comissió de l'ordenació del territori i dels poders locals del 1968, han estat necessàries moltes sessions del comitè de ministres, o dels seus delegats, i sobretot una fe i una voluntat extraordinàries dels capdavanters de l'esperit comunitari europeu. La carta actual de la Conferència dels Poders Locals i Regionals d'Europa (CPLRE) fou aprovada el

Els pares de l'Europa siderúrgica i del carbó: Schuman, De Gasperi, Stikker, van Zeeland, Adenauer i Bech

gui, quatre dies després del final de la conferència de Potsdam. Aquestes circumstàncies estalviaren, probablement, a Europa que fos ocupada i dominada per l'URSS.

Cal tenir en compte, també, que FD Roosevelt ja el 1944 havia aconseguit reunir la conferència de Dumbarton Oaks, de la qual sorgiren les bases de l'Organització de les Nacions Unides (ONU). Aquesta institució es formalitzà amb la signatura a San Francisco, el 26 de juny del 1945, de la Carta de les Nacions Unides. Les finalitats principals de l'ONU són el manteniment de la pau, garantir la seguretat dels Estats segons els principis d'igualtat i autodeterminació, vetllar pel respecte dels drets humans i promoure la cooperació econòmica, cultural, social i humanitària.

Aparentment, durant un curt període, hi ha una entesa entre els vencedors. Es l'època del procés de Nuremberg. Tot seguit després comencen les dificultats, ja que els aliats senten ràpidament la necessitat de restablir una Alemanya democràtica que pugui resistir a una Alemanya comunista de l'Est i a l'imperialisme soviètic. Tot això ens condueix al bloqueig de Berlín i a la guerra freda.

Europa havia estat destruïda pels combats i es trobava econòmicament a la vora de la ruïna. El perill stalinista era més fort que mai. Davant aquesta situació, Truman proposà una ajuda als països amenaçats per la pressió soviètica, ajuda que es concretà el 5 de juny del 1947 en el discurs del general G Marshall a Harva J. Es així com sorgeix una política europea que obrirà uns nous camins

L'aliança dels cinc

Cinc Estats, França, Gran Bretanya, Bèlgica, Països Baixos i Luxemburg, reunits a Brussel·les el 17 de maig del 1948, contracten una aliança amb una fórmula inèdita: a les garanties tradicionals de defensa mútua s'afegeix un compromís formal de cooperació econòmica, social i cultural. Una altra idea nova reconeix, segons el tractat, que les nacions tenen un «patrimoni comú» constituït per «els principis democràtics de les llibertats cíviques i individuals, les tradicions constitucionals i el respecte de les

Els pares de l'Europa siderúrgica i del carbó: Schuman, De Gasperi, Stikker, van Zeeland, Adenauer i Bech

marca, Irlanda, Itàlia, Noruega i Suècia. Així nasqué la més antiga organització política de l'Europa occidental. Actualment té vint Estats membres: Àustria, Bèlgica, Dinamarca, Espanya, França, Grècia, Irlanda, Islàndia, Itàlia, Luxemburg, Malta, Noruega, Països Baixos, Portugal, Regne Unit, República Federal d'Alemanya, Suècia, Suïssa, Turquia i Xipre els quals representen els interessos comuns de més de tres-cents vuitanta milions d'uropeus. La seva seu és a Estrasburg (França).

En el preàmbul de l'Estatut, els Estats membres es declaren «fermament vinculats als valors espirituals i morals que són el patrimoni comú de llurs pobles i que són a l'origen dels principis de llibertat individual, de llibertat política i de preeminència del dret, sobre els quals es fonamenta tota democràcia veritable.»

Des del començament, en les reunions de l'Assemblea del Consell d'Europa (CE) van aparèixer dues tendències. Una, que desitjava una unió de tipus federal, en la qual hi havia els més destacats o la majoria del belgues, francesos, italians i holandesos. L'altra tendència preferia limitar-se a les indicacions dels autors de l'Estatut i considerava que el camí de la unitat s'havia de seguir per una cooperació intergovernamental. En aquesta tendència hi havia molts britànics, escandinaus i irlandesos.

L'Assemblea trobà una fórmula a base de «la institució d'una autoritat política europea dotada de funcions limitades, però de poders reals». Es així com Robert Schuman —un dels més aferrissats europeistes— proposà al govern francès, en un missatge del 9 de maig del 1950, de posar en comú els recursos europeus del carbó i l'acer.

La CECA

Sis Estats, Bèlgica, França, Itàlia, Països Baixos, Luxemburg i Alemanya Federal, s'uniren en la «Comunitat Europea del Carbó i l'Acer» i obriren un dels primers camins d'Europa.

Els resultats positius de la CECA incitaren a proposar la creació de dues importants comunitats, l'una per a la defensa, l'altra per a les institucions polítiques i econòmiques

sell d'Europa. Es estructurat en tres organismes.

I. — El comitè de ministres

El componen els vint ministres d'Afers Estrangers dels Estats membres. Les decisions poden prendre la forma de **resolucions** en les quals es defineixen les mesures comunitàries que es **recomanen** als governs; o bé la forma d'una **convenció** o **acord** que tindrà força obligatòria en els Estats que les ratifiquin. D'aquestes, ja se n'han fet més de vuitanta-cinc.

El comitè de ministres es reuneix, en principi, dues vegades l'any. Hi ha uns **delegats dels ministres**, la major part dels quals resideixen a Estrasburg, que es reuneixen uns deu cops l'any i preparen els treballs que s'hauran de discutir a nivell de ministres.

II. — L'Assemblea parlamentària

Fou creada el 1949 i ha estat el primer parlament internacional de la història.

Encara que no té poder legislatiu, juga un paper importantíssim dins el Consell d'Europa en tots els afers cabdals, enviant unes **recomanacions** al comitè de ministres. És la més vasta tribuna parlamentària d'Europa occidental. Fins fa uns dies —abans de l'admissió del Liechtenstein, que és el vint-i-unè membre del CE— era composta de cent setanta **representants**, els quals són nomenats o elegits pels parlaments nacionals entre els respectius diputats. Ara s'hi afegiran els representants del Liechtenstein.

L'Assemblea es reuneix tres vegades l'any. El president és elegit per un any i el mandat és renovable.

III. — La conferència dels Poders Locals i Regionals

El Consell d'Europa, a mesura que se li han presentat les dificultats per a organitzar comunitàriament Europa, ha constatat que existeixen unes col·lectivitats, uns pobles o nacions que per les seves cultures, institucions jurídiques, història i voluntat d'ésser representen un moviment decisiu vers la diversitat, en oposició a un altre moviment que empeny cap

19 de febrer del 1975.

Els membres de la CPLRE són nomenats pels governs dels Estats que formen el Consell d'Europa, segons les mateixes normes que per a l'Assemblea parlamentària, entre els representants de les organitzacions dels elegits locals o regionals.

La CPLRE es reuneix, en principi, en sessions anuals. Per tal d'assegurar la continuïtat de l'acció de la Conferència existeixen una comissió permanent i unes comissions especialitzades.

La Conferència de maig del 1970 aprovà la carta anomenada Declaració de Brest sobre les regions perifèriques de l'Europa d'aquella època. Consta que el retard en el desenvolupament de les dites regions és cada vegada més accentuat, mentre que la «concentració en les regions centrals no para de créixer». La carta indica una sèrie de mesures concretes que fan l'objecte del pla per a l'ordenació equilibrada del territori europeu.

La CPLRE reuní el 14 al 16 d'octubre del 1975, a Galway (Irlanda), un congrés més ampli sota la denominació de **I Convenció de les autoritats regionals de l'Europa perifèrica**. Les seves conclusions posen de manifest les conseqüències nefastes de la centralització a l'escala nacional i europea. Reclama l'elaboració i posada en marxa d'una planificació a escala europea que permeti d'oferir a les regions perifèriques les mateixes possibilitats de desenvolupament que a les regions centrals d'Europa.

La participació a Galway dels representants de les regions en l'escala europea —o sigui de les nacions en l'escala dels Estats— i en els treballs de les convencions posà en evidència que l'únic camí veritable per a arribar a la Comunitat Europea passa pel reconeixement, la defensa i el desenvolupament de les nacionalitats i de les col·lectivitats que estan incloses dintre els Estats plurinacionals. Els pobles que encara estan oprimits i sotmesos per un Estat centralista són, quasi sempre, forçats a utilitzar la violència per a obtenir el reconeixement dels seus drets. Aquestes lluites són, molt sovint, a l'origen dels conflictes entre

L'aliança del cinc

Cinc Estats, França, Gran Bretanya, Bèlgica, Països Baixos i Luxemburg, reunits a Brussel·les el 17 de maig del 1948, contracten una aliança amb una fórmula inèdita: a les garanties tradicionals de defensa mútua s'afegeix un compromís formal de cooperació econòmica, social i cultural. Una altra idea nova reconeix, segons el tractat, que les nacions tenen un «**patrimoni comú**» constituït per «**els principis democràtics de les llibertats cíviques i individuals, les tradicions constitucionals i el respecte de les lleis.**»

Per altra banda, l'assistència americana exigeix la creació d'un organisme encarregat de la gestió de l'ajuda col·lectiva i d'elaborar una política econòmica comuna. La convenció del 16 d'abril del 1948 fundà l'Organització Europea de Cooperació Econòmica (OECE).

Els estadistes occidentals havien admès que solament una acció concertada podia ésser eficaç per a

així com Robert Schuman —un dels més aferrissats europeïstes— proposà al govern francès, en un missatge del 9 de maig del 1950, de posar en comú els recursos europeus del carbó i l'acer.

La CECA

Sis Estats, Bèlgica, França, Itàlia, Països Baixos, Luxemburg i Alemanya Federal, s'uniren en la **Comunitat Europea del Carbó i l'Acer** i obriren un dels primers camins d'Europa.

Els resultats positius de la CECA incitaren a proposar la creació de dues importants comunitats, l'una per a la defensa, l'altra per a les institucions polítiques que serien indispensables quan l'exèrcit europeu existiria. L'oposició del Parlament francès i l'abstenció de Gran Bretanya foren les causes del fracàs de la CED.

L'Assemblea del CE reaccionà ràpidament i es declarà «**decidida a complir la missió consultiva que és la seva, particularment en la crisi de la unitat europea plantejada pel fracàs del tractat de París.**»

L'Assemblea es reuneix tres vegades l'any. El president és elegit per un any i el mandat és renovable.

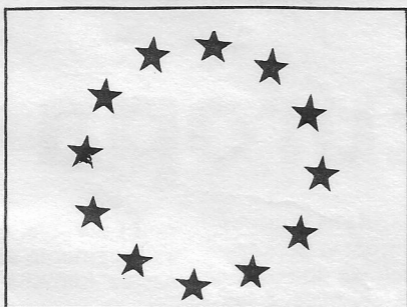
III. — La conferència dels Poders Locals i Regionals

El Consell d'Europa, a mesura que se li han presentat les dificultats per a organitzar comunitàriament Europa, ha constatat que existeixen unes col·lectivitats, uns pobles o nacions que per les seves cultures, institucions jurídiques, història i voluntat d'ésser representen un moviment decisiu vers la diversitat, en oposició a un altre moviment que empeny cap a l'organització d'amplis conjunts multinacionals.

Es evident que la nostra època es caracteritza, d'una part, perquè els Estats, cada vegada més, no poden resoldre els problemes màxims que representen la defensa, els afers estrangers, la normalització dels preus de les primeres matèries, les paritats monetàries, la defensa ecològica, etc i, d'altra part, perquè l'edificació d'un ordre internacional europeu, cohe-

presentants de les regions en l'escala europea —o sigui de les nacions en l'escala dels Estats— i en els treballs de les convencions posà en evidència que l'únic camí veritable per a arribar a la Comunitat Europea passa pel reconeixement, la defensa i el desenvolupament de les nacionalitats i de les col·lectivitats que estan incloses dintre els Estats plurinacionals. Els pobles que encara estan oprimits i sotmesos per un Estat centralista són, quasi sempre, forçats a utilitzar la violència per a obtenir el reconeixement dels seus drets. Aquestes lluites són, molt sovint, a l'origen dels conflictes entre els Estats, amb gran perill per a la seguretat col·lectiva i el manteniment de la pau.

Enguany, l'Assemblea parlamentària i la Conferència dels Poders Locals i Regionals d'Europa invitaren els representants de les regions de la Gran Europa a una convenció, que es reuní a Bordeus els dies 30, 31 de gener i 1 de febrer per tractar dels problemes de la regionalització.

Catalunya a la reunió de Bordeus

A la convenció de Bordeus Catalunya fou representada pel professor Batista i Roca i jo mateix. El president del Consell Nacional Català intervingué en el primer tema sobre «Els problemes de l'equilibri entre regions dins el desenvolupament d'Europa unida.» El seu discurs, claríssim i amb una visió de gran estadista, tractà no solament del dret a l'autodeterminació, sinó també de les desigualtats entre les nacions perifèriques, més desenvolupades, i les centrals de l'Estat espanyol, més desèrtiques i despoblades.

La Declaració de Bordeus, adoptada per la convenció per majoria, consta de quaranta-un punts. Planteja tota la doctrina comunitària, a base de les regions, de la futura Europa unida.

Sobre el primer tema, esmentarem el punt 15, que diu: **«La regió és el nivell d'equilibri entre la dispersió massa gran i la concentració paralizzadora de les instàncies nacionals.»** ... El punt 23 afirma: **«Els vint Estats membres del Consell d'Europa han reconegut el principi de la representació de les regions en el si de la Conferència dels PL d'Europa.»**

El tema 2, sobre Regió i cultura, donà lloc a un gran debat en el qual intervingueren el professor doctor Hans Maier, ministre de la Cultura del Land de Baviera, la senyora R de Backer van Ocken, ministre de la Cultura Neerlandesa i dels Afers Flamencs, i moltes altres autoritats, d'alt nivell, de la cultura a Europa. La declaració final reafirma que les regions s'han de beneficiar **«d'una autonomia cultural...»** i que **«una tal autonomia ha de ser establerta a l'ensems en els dominis legislatiu i administratiu i assegurar una participació activa de la regió dins el camp de l'ensenyament i de la recerca, de les activitats culturals, etc...»** El punt 27 precisa: **«L'autonomia cultural ha de garantir a cada regió la facultat de concloure contractes, i fins acords, sobre el pla cultural amb les altres regions europees».**

Són principis importants de la

ble si no unitats a

la crea-
municipis
ribar a
t per la
territori i
han es-
ions del
seus de-
a volun-
pdavan-
europeu.
ferència
gionals
ovada el

Bech

són no-
tats que
segons
e per a
entre els
tzacions
s.
principi,
Per tal
e l'acció
una co-
missions

del 1970
Declara-
regions
aquella

uropees».

Són principis importants de la doctrina de la Declaració de Bordeus els punts: «...30.» «**..una atenció particular s'ha de donar als problemes de les llengües i cultures minoritàries i regionals... Les regions constitueixen un marc propici al reconeixement de les diversitats ètniques i culturals... La delegació a les institucions regionals dels poders atribuïts específicament al govern és la resposta democràtica lògica a la reafirmació de les tradicions ètniques i culturals pròpies a cada regió**». ...31. «**La promoció de les cultures regionals és un element insubstituïble per a la construcció d'una Europa, respectant les seves diversitats culturals i lingüístiques.**»

Sobre el tercer i darrer tema: «Evolució de la regionalització i construcció de l'Europa», esmentarem especialment els punts següents: 38. «**... La regió constitueix el marc ideal per a la cooperació transfronterera, que és cridada a esfumar els efectes de divisió per les fronteres estatals que retallen la imatge d'Europa... la Convenció es felicita particularment del projecte de convenció estructural europea sobre la cooperació transfronterera de les col·lectivitats o autoritats territorials... Els governs nacionals dels Estats membres del Consell d'Europa són invitats instantment a firmar la convenció en el terme més breu.**» 39. «**L'exemple dels països federals o amb una estructura regional ensenya que la regionalització no significa ni particularisme ni perill de desmembrament nacional, ... La regionalització ens aporta solucions que no són imposades pel centre, sinó negociades sobre una base igualitària...**»

La Declaració de Bordeus del Consell d'Europa, document de més de quatre mil mots, permet de determinar exactament els principis fonamentals del reconeixement de les minories ètniques, nacionalitats sense Estat, i del lloc important que els correspon en la construcció de l'Europa comunitària.

Joaquim Fons